

WELKOMSTWOORD DODENHERDENKING 2018

'2018: Jaar van verzet'

Veteranen, aangetreden militairen, genodigden, geachte aanwezigen

namens het gemeentebestuur van Weert en het Comité Bevrijding en Herdenkingen heet ik u vanavond van harte welkom op de jaarlijkse Dodenherdenking in onze stad.

A traditional warm word of welcome, at this Remembrance to our foreign guest from the United Kingdom: Mr. John Swanson. Dear John, as you know at this evening, after the official Remembrance, the Wapenbroeders also commemorate your father, flying officer John Stewart Robert Swanson, and three members of his crew, who died in Weert around the Maaseikerweg on mission at the twenty-third of September 1944. Thank you for coming, almost every year in May and September.

Een paar jaar geleden bedacht het Comité de waarde(n) van het persoonlijke verhaal. We wilden aldus de namen die vermeld staan op de gedenkstenen voorzien van een beeltenis met een verhaal. We hebben ons afgevraagd: Hoe kunnen we jonge mensen bewust maken van het belang van vrijheid? Wat betekent vrijheid vandaag de dag?'

Daarom zijn wij zeer vereerd dat Carin Rosbergen vanavond het verhaal van de heer Heinrich Janssen met ons wil delen. Het verhaal over broeder Valentinus Merckx, broeder-overste van het pensionaat St. Louis wordt door Annelies Kreber voorgelezen. Via de verhalen leven beiden daarom door in onze herinnering.

Het thema 'Verzet' tijdens de Tweede Wereldoorlog staat in 2018 centraal in herdenkingen, vieringen, musea en educatie. De interesse in de Tweede Wereldoorlog is toegenomen. Misschien komt dit wel door het grote contrast met onze samenleving waarin het militaire conflict ver weg is. De Tweede Wereldoorlog is een moreel kompas geworden. Velen zijn gefascineerd door de morele dilemma's van deze oorlog. Elke keuze kon gevolgen hebben voor je eigen veiligheid of die van familie, vrienden en bekenden. 'Wat zou ik doen in zo'n situatie?', is de vraag die menigeen zich stelt als hij aan deze oorlog denkt.

Met betrekking tot de oorlog In Weert zou je deze vraag concreet kunnen stellen bij het verhaal van het 'Verraad van Weert', waar u straks meer over zult horen. 'Wat zou ik doen in zo'n situatie en voor zo'n groot dilemma werd geplaatst?'

Sinds de omvangrijke publicatie 'Verborgene Front', van Fred Cammaert, weten we gedetailleerd over het verzet in Limburg en in Weert. Dit was omvangrijk en goed georganiseerd. In de oorlog werd weinig opgeschreven en na de bevrijding bestond de neiging tot overdrijving. Het aantal verzetsdeelnemers wordt in Limburg geschat op 2200, die bij hun activiteiten geholpen werden door een veelvoud aan helpers.

In Weert waren naar schatting 2000 onderduikers die met regelmaat verplaatst moesten worden. Zowel de Landelijke Organisatie (LO) als medewerkers van de Heidemaatschappij waren actief bij de hulp aan deze mensen. Er was eveneens een pilotenorganisatie, Luctor et Emergo genaamd.

Vanaf mei 1943 was er een centrale rol voor de katholieke Kerk die van mening was dat men niet langer werkeloos kon toezien. Binnen de LO in Weert namen de kapelaans Slots en Adams het initiatief en wisten al vlug met Frans Nies en mej. Marie-André Hermans een duikorganisatie te organiseren. Men ging op zoek naar duikadressen. Er werden contacten met de omgeving gelegd en Frans Nies werd de districtsleider. Hij vervulde die taak bedachtzaam, zeer bekwaam en toegewijd en bedacht een voortreffelijk systeem om clandestiene activiteiten op het distributiekantoor te coördineren. Als begrafenisondernemer kon hij zich gemakkelijk door Weert en omstreken bewegen. Johan Sniijders werkzaam bij de NS, was de koerier van de LO, Marie-Andrée Hermans zorgde voor de financiën en haar broer Guust, die als student was ontsnapt uit Duitsland waar hij was te werk gesteld, vertegenwoordigde het district Weert in het gewest. Politie-inspecteur Harry Miltenburg werkte samen met de LO. Nadat Guust Hermans door de Sipo was opgepakt bij het Verraad van Weert op 21 juni en dit Frans Nies eind augustus 1944 eveneens overkwam, namen Erkens, Meeuwis en priester-leraar Maes de leiding over.

Priester-leraar Brummans die op het Bisschoppelijk College werkte en zodoende collega Maes goed kende, was actief in de groepen Luctor et Emergo /Fiat Libertas en de Heidemaatschappij. Men hielp piloten en joden aan onderduikadressen in de regio Weert of liet hen via routes naar Zwitserland en Spanje vertrekken. Brummans werkte tamelijk zelfstandig, zijn naaste medewerker was Jacq. Terwisscha van Scheltinga, een in Weert ondergedoken student uit Dokkum. Een grote rol in deze groep was ook weggelegd voor Mathieu Beelen uit Tungalroy en leden uit de families Scheepers uit Stramproy en Bergmans, Vanderfeesten en Verkennis uit Weert.

Samenvattend: de kracht en de waarde van het verzet in Weert kenmerkte zich door gewelddoos humanitair verzet en daarbij horende werkwijzen en verbindingen. Het was weinig spectaculair en dit was ook nodig om de humanitaire doelstellingen van het verzet te realiseren.

Op de gedenkstenen achter mij staan de namen vermeld van hen, militairen en burgers woonachtig zijnde in Weert, die het slachtoffer werden van oorlogsgeweld vanaf de Tweede Wereldoorlog tot nu. Frans Nies, Guust Hermans, Johan Sniijders, Jacq Terwisscha van Scheltinga, Harry Miltenburg, broeder Valentinus en Heinrich Janssen staan er ook op vermeld. We zullen hen en de anderen straks herdenken tijdens het Dodenappel.

Eveneens zullen zo dadelijk Hanneke van den Hurck en Poppy Bogers, leerlingen van het IKC Laar een gedicht voorlezen en aldus hun ideeën over oorlog en vrede komen vertellen. Zij zijn hiermee immers de vertegenwoordigers van de nieuwe generatie.

Het fluitensemble Mei Li en hoornblazer Elke Driessens zullen deze Herdenkingsbijeenkomst muzikaal omlijsten. Praktische ondersteuning vindt plaats door Scouting St. Rumoldus. De algemene coördinatie van vanavond is in handen van de heer Leo Wijntjes.

Ik wens u allemaal een waardige Herdenking toe. ‘Dicht bij toen en met het oog op morgen’.